

რედაქცია

რედაქცია დასრულებულია და მისი მართვა დასრულებულია.

ხელის-მოწერა

„დროება“ და „ივერია“ პრინტირების სახლი, ვ. თბილისი, ვ. რედაქცია, ვ. დროება, ვ. ივერია.

„დროება“-„ივერია“ უბანი

წელიწადში 6 თვეს 3 თვეს

„დროება“ და „ივერია“ ერთად . . . 13 მან. . . 7 მან. . . 4 მან. . . 3 მან. . . 2 მან.

დროება

გამოცემის უფრო-დრო მრავალბარდა.

უბანი განსაზღვრის

დროება და ივერია ერთად . . . 13 მან. . . 7 მან. . . 4 მან. . . 3 მან. . . 2 მან.

1 ივლისიდან წლის დაძლევადინ

დროება

ღირს სუთი მანეთი

ივერია

რუსთა მანეთი

„დროება“ და „ივერია“ ერთად

რუსთა მანეთი

მოვალეობით იმ ხელის-მოწერა-ლებს, რომელთაც მხოლოდ პირველს ივლისამდე აქვთ „დროება“-„ივერია“ ფული შემოტანილი, რომ თუ მეორე ნახევარ წლის ხვედრი ფასიც არ შემოიტანეს გაზეთი პირველის ივლისიდან ალარ გაამზამ-ნებათ.

შენიშვნა. მინჯ ქალაქის აღრეს სოფლისაზე ან სოფლის ქალაქისაზე გამოიცვლის რედაქციაში ერთი მან. შემოიტანოს.

სა და ყველა ტელეგრაფებს ვანდაძმ და ანწრუმიდან გამოგზავნილებს, აბრკალებს.

ლონდონი, 27 ივნისს. ჩინეთის იმპერატორმა ანტიკვა ჩუნ-სიუს, იმ ახრით, რომ ან უნდა ეხვედებინა რუსეთთან ცუდი განწყობილება, ქტან-დეს.

სტამბოლი, 28 ივნისს. ქუსსეინ-ფაშა სამხედრო მინისტრად დანიშ-ნა.

პარიზი. მემარცხენე ყველა გაზეთები ამბობენ, სენატმა გუშინ მიიღო ცვლილე-ბით სრულებით ანისტია და მოაწვე-ვებ დეპუტატთა პალატს რომ მან მიი-ღოს სენატისაგან შეცვლილი კანონ-პროექტი ანისტიისა.

პეტიტ-შრლი, „მმართველობის მოამბე“ ამბობს: რეკტორს სამხის სსსუდებო სემინარისს ანხევის-კაზმოს ანდრეას გრიგორიანს უმად-ლესად ებმანა მიიღოს ვარაზდის სამხის ეპარხისს უფროსობა.

უსამშური სამხიანობა

ტფილისი, 30 ივნისს.

ამ სამის დღის წინათ ჩვენს გა-ზეთში იყო ნათქვამი, რომ სახელმწი-ფო ქონებათა სამინისტროს მცოდნე პირები გაუგზავნია სხვა-და-სხვა ადგი-ლებში იმის გამოსაკვლევათ, რა მდგომარეობაშია ცხვრების მოშენება და მის წარმოებით სარგებლობა. ამ

ლამა და არც ჯიბის სასარგებლოთ, როგორც ის ვაჟბატონები სჩადიან „კალიების ლექსით“ და სხვა ამ გვარით. ჩემი მიზანია ნამდვილი ხალხის სიყ-ვარული, რომლისთვისაც ვაწუხებთ ხოლმე.

„დროება“ გვიჩვენებს იფხიზლეთ, შველამ გააღეთ თვალიო, არვინ ჩამორჩეთ დროთ ბრუნვას-მაცი ხართ თუნდა ქულიო!

აღეკით გაისარჯენით, ბაწევთ სამშობლოს ვალიო, როგორ ჰმართავდნენ მამულსა, ხომ გახსოვთ წინა-პარნიო, რომელშიც მოაპოვება სიმდიდრე ყოველ-გვარიო.

მცადეთ იმის გაწმენდას, შველამ გახსარით ხელიო, რომ შეიძინათ ახალი და არ დაჰკარგოთ ძველიო!

საქმის გამოკვლევის შემდეგ სამი-ნისტრომ უნდა მიიღოს ზომა, რომ ეს ნაწილი მეურნეობისა შეცვლინა-მებრ გაუმჯობესდეს და უცხო ქვეყნე-ლებსას უკან აღარ ჩამორჩეს.

მცოდნე პირებს ვარდა სამინისტროს გაუგზავნია აგრეთვე პროგრამები, რომლებშიაც ამ საგანზედ რამდენიმე კითხვაა და რომლებზედაც ცხვრების პატრონებმა და სხვა ადგილობრივ ამ საქმეში გამოცდილმა პირებმა პა-სუხი უნდა მისცენ.

მართი ამ გვარი პროგრამა ჩვენს სამეურნეო საზოგადოებასაც მოსვლია.

თქვენი მტერი ჩავარდნილა იმ დღეში, რა დღეშიაც ჩაუგდა ამ პროგრამას ეს საზოგადოება. თურმე არც ერთმა წვერამამ პატივცემული საზოგადოებისამ ამ საქმისა არა იცის-რა და რადგან სიცრუეს ვერ ეკადრე-ბენ ზემოსწინებულის პროგრამის ყოველს კითხვას უნდა მიაყოლონ: „ჯერ არ არის ცნობილი“; „გა-მოკვლეული არ არის ჯერა“; „შე-ვიტყობთ და შეგატყობინებთ“.

შველა ჩვენმა ქვეყნელმა იცის, რომ ძნელათ სადმე მოაპოვება ჩვენი ქვეყნისთანა ცხვრისანი ქვეყანა.

თუ-მ ფშავ-ხევსურისა და სხვა მთიულების სარჩო - საცხოვრებელი ცხვრისა; ბარშიაც ბევრსა ჰყავს ცხვრის ფარა, მაგრამ ეს წარმოება დღესაც ადამის ჟამის დროინდელს წარმოებას წაგავს.

თუ პატარაც არის ცუდმა ამინდმა დაჰკრა რამდენიმე სი და ათასი სუ-ლი ცხვარი იხრცება. შველის გაკე-თება, მართალია მთიულებმა კარგი იციან და თუშური, ოსური ყველი

სამ მობლო მიწა გიყვარდეთ, არ მოიცვალოთ თენიო; სუს ხელში გეყურათ მის ბედი მასწივ-გამოსწით ხერხიო.

მართველს ეს გიმოთ ყოველთვის, არა ხართ გამოცდილიო, როგორც რიგია კაცისა, მერა ხართ გამოზდილიო!

მაგრამ, თუ რამე ისწავლეთ, აღარ მოგვათ ძილიო; მინდათ რომ ყველამ იცოდეს მით სწავლა იყვეს ხშირიო.

არ მოგერიოთ ძილიო; პასრულდეთ ეს რჩევა თუ ხართ მამულის შეილიო.

მაყვარდეთ მშრომელი კაცი არ მოაჩილოთ თვალიო; სადაც უჭირდეს უშველეთ, როგორც მეუღლეს ცალიო!

ჩვენში გათქმულია, მაგრამ ვინ იცის ამ ყველის ვაკეთების დროს რამდენი თეთრეული ტყუილათ უნდა გადაიქ-ცეს და ხალხმა ვერ იცის როგორ უნდა გამოიყენოს. მინ ვარ იცის აგრეთვე, რომ ამ წარმოებაში დიდი სიფაქიზე და სისუფთავე უნდა, რო-მელსაც სამწუხაროდ ჩვენი ხალხი მოკლებულია. მხერის გაკრევის დროს მცხვარეები ბევრს არ დაეძებენ რო-მელს ცხვარს როგორი მატყლი ავა; მატყლის სიკეთეს დიდი ყურადღება არა აქვს მიქცეული, ჰკრევენ ერთბა-შათ და ყიდიან დაბალის მატყლის ფასად. სხვა ქვეყნებში კი არამც თუ იმას არჩევენ მატყლი ბატკნისაა, თუ დედა-ცხვრისაა, ხნეულის ყოველი ნაწილისაც კი ცალკე უნდა გადა-არჩიონ, რადგან სხვა-და-სხვა ალაგას გაკრეჭილი მატყლი სხვა-და-სხვა თეი-სებისაა.

მართი საგანი არის კდვე ღირსი ყურადღებისა. ჩვენი ცხვრის პატრონი მთიულები ხამი ხალხია; მოუგროვდებთ თუ არა ყველი, მატყლი მაშინვე გაყიდ-ვას ეჩქარებთან და ნახევარი ფასიც რომ მისცეს ვინმე დასჯერდება, ოღონდ კი მალე ხელში ფული ჩაიგდოს. ამ სინამისა და უცოდინარობის წყალო-ბით ზოგიერთი უცხო ქვეყნელი, რომელსაც ჩვენს ქვეყანაში მოსვლის დროს „თოკის ფასიც კი არა ჰქონდა თვეი ჩამოეხრია“, ეხლა ათასს თუმ-ნებს ატრიადებს.

მინჯ კი ამ ორიოდ სტრიქონს წაიკითხავს, ადვილად მიხვდება, რომ ჩვენს სამეურნეო საზოგადოებას, თუ არ დავიწყეთ განსოვდეთ მრისტე და იმის ჯვარიო, რომლითა სორგენა ბოროტი, შველა იუდას გვარიო!

მას საწყლის შველა უყვარდა, ბრმებს აუხილა თვალიო, პყრობილნი ნახა ციხეში თანა, შველას გაულო კარიო!

ღარიგა და ასწავლა მათ კაცობრივი ვალიო; შველა ერთი ხართ არსებით, ღაიცეთ სამართალიო!

შფალმა ღმერთმა თქვენ მოგცათ მიწა ბურთივით მრგვალიო, მას გარს ეძებეთ, უარეთ, ზედ სარჩო ყოველ-გვარიო!

და არც იმონოთ სხვანიო. შველამ იმრომეთ მხურათა, არ დაიშუროთ ჯანიო!

ტელეგრაფები

(საქონის შორის საჯერტობა)

სტამბოლი, 27 ივნისს. ინგლისის კლზის გოშენმა სამდუჯავი გამოაცხა-და ოსმალეთის პასუხსზე სამხეთის შესახებ. თხოულობს მინდუჯეს რე-ფორმებს სამხეთისათვის. ოსმალის მთავრობამ აცკამდა ანაფრთა შემ-წებას ან მიეცეს დამწეულ სამხებ-

ფელტონი

ჩვენ ეს ლექსი მოგვივიდა შემდე-ვის წინა-სიტყვაობით:

ზიგზანით ლექსს. იქნება დასაბეჭ-დათ გამოდგეს. მასინჯეთ და დაბეჭ-დვით ამ მოკლე ხანში და თუ უვარგისია, ნუ დაიშურებთ ორს სიტ-ყვას „დროების“ ფოშტით. მეორე დიდი ლექსი *) რომ მოგართვით იმისი პასუხიც მომწერეთ აე-კარგა-ნობაზე. მე იმას ცალკე ვებეჭდამ, ამის-თვის რომ იმაში ჩამოთვლილები მყე-ხართ ყველა მწერლები და მინდა ეგები ხალხმა გაეცნოთ და თავი დანებონ სკანდაროვების და ჩემის თანების ნაწერების კითხვას. მე კი ჩე-მის მხრით სიტყვას გაძლევთ, რომ არც ჩემი თავის საქებრათ ამიღია კა-

*) ეს ლექსი ამას წინათ მოგვივიდა.

„Имѣть даръ одно худое видѣть.“
Крыловъ.

ზოგიერთი კაცი გამოვა და იტყვის: „ჩვენში ხეირიანი ქართულის მცოდნენი აღარ არიან; თხზულების გამჩვენები და გამრკვევები გაძვირდნენ; კრიტიკოსები მახვილათ ველარ ისერიან ისრებსაო.“ მტყობა შემცდარან, რომელნიც ასე ჰფიქრობენ.

აბა გადავლონ თელი „დროების“ № 109 და 111-ს და ნახვენ ახლად გამოშულს ფელეტონის ასპარეზზედ რაინდს, ბატონს მ. მ. — ძეს, რომელმაც შემუსრა ჩემგნით შედგენილი ღრამბატის სქემა და იმოდენი კითხვითი ნიშნები მოძლო, რომ მაყვლიანი ბარდიდგან თავის დაძვრენა მერჩინა, ამდენი ნემს-კავებიდგან კაბის კალთების დახვევას!

აბა თელი ჩავაგლოთ ბ. მ. მ. — ძეს გარკვევას.

რეცენზენტი ბძანებს, რომ „სქემის“ ქება გამიგონია „მასწავლებელთ კრებისაგან“, მაგრამ „იმედი არ გამიმართლდაო“, — და მოჰყვება გარკვევას (სქემისას კი არა) ღრამბატისას.

ჰნდავთ?... მთელმა „მასწავლებელთ კრებამ“ კი მოიწონა სქემა და მ. მ. — ძეს კი არ ეტანება... დაუფინია დალოცილს და იძახის: „ეს რათ არისო? ეს როგორ არისო? ეს ვის გაუგონიაო? ამისი კი რა მოგანსოთო“ და სხვანი...

ამ გვარმა სიტყვებმა მომაგონა პაწაწა ბაღები, რომელთაც იციან ხოლმე დაუბოლოებელი გამოკითხვა:

- „სიცუნია პურსა სჭამს?“
- თუ ჰშიან — სჭამს.
- „ხორცსა?...“
- ხორცსაცა სჭამს.
- „რძესა?...“
- რძესაცა სჭამს.
- „მარცხსა?...“

მიმიკრა გულზე, შიბრა სულით აღშფოთებულმა: „ბიკვლები შეილო: მით სიცოცხლე გამწარებია, რომ შენი სწავლა, შენი ზრდა არ მომსწრებია...“
მკვლები — სამშობლოს, შენს უფროსსა დედას გაბარებ: იმედია, რომ... ჩემზე უფრო... მას შეიყარებ. — რაც რომ გმართებდა, შეილო, ჩემი... პარივისცემა, შემეტეს გმართებს... მამულისთვის... თავის გაცემა...
ზახსოვდეს, შეილო, რაც რომ შენმა დედამ გასწავლა...
მკვლები — სიკვდილმა მეტის თქმა... აღარ მაკალა...“

სილოკანა

ქუთაისი, 21 თებ. 1880 წ.

მართველოს მწერალს, გვარად მაკაროვს.

„დროების“ კორესპონდენცია

სურამი, 28 იანვარს. ჩვენი პატარა სურამი თან-და-თან დიდდება, თან-და-თან ღრამბდება, მეტადრე ზაფხულში ზაფხულის გასატარებლათ, ჯარიცა სდგას აქ თავის მუხით. მაგრამ ეს არის ძნელი, რომ სურამში ერთი იმისთანა ალაგი არ არის რომ საზოგადოებამ თავი მოიყაროს და კვირისში ერთხელ მაინც დროება გაატაროს. ღრწმუნებული ვარ, სურამში ერთი ბატონი რომ გაკეთდეს, ან პატარა კლუბი, უკეთესი დროების გატარება იქნება და ზაფხულობითაც ხალხი მოემატება. თუ ვინცოდა კლუბის გამართვა მოახერხეს, არამც თუ ზაფხულში, ზამთარშიც ბევრი მოიძებნება მსურველი კლუბში სიარულისა, ზოგი აქაური მცხოვრებნი და ზოგი სურამის გარშემოდაც თავადნი და აზნაურნი.

შარშან კიდევ მოინდომეს კლუბის გამართვა; შეადგინეს ქალაქი და უნდა ნება აეღოთ და გაეკეთებინათ; იმ ქალაქზედ სამოც-და-ათმა კაცმა მოაწერა ხელი და ისურვა წვერობა თითო თუმის შეტანით წელიწადში; სხვასაც ბევრსა სურდა და კიდევ განმართებოდა კლუბი, მაგრამ არ ვიცოი რამ დაამოლეინა; ნება არ მოუვიდათ, თუ თითონ დაიშალეს; ვგონებ კი რომ, რომელიც მოთავე იყო იმან აღარ მოინდომა და სხვები კი მოთაგობას არ კისრულობენ. წელანაც ვთქვი, რომ გამოჩნდეს ვინმე მოთავე, ბევრი ჩაეწერება წვერად. ჩამდენი თავადი და აზნაური მიღის ბორში დროს ვასატარებლად და კარგა ფულებსა ჰხარჯავს. ის არ ურჩევნიათ აქვე გასწიონ სიამოვნება; ფული მაინც იმდენი აღარ დაეხარჯებათ.

ი. ტ.

ახალი ამბები

სიღნაღიდან გვწერენ, რომ იქ ცრუ-ადვოკატების ურცხვობა წრეს გადასულა. მომრიგე — მოსამართლე ერთის ადვოკატის ა. ს. — ის უცოდინარობასა და უთავბოლო ღრამბდასა იხსენებდა. მომრიგე — მოსამართლე ერთის ადვოკატის ა. ს. — ის უცოდინარობასა და უთავბოლო ღრამბდასა იხსენებდა. მომრიგე — მოსამართლე ერთის ადვოკატის ა. ს. — ის უცოდინარობასა და უთავბოლო ღრამბდასა იხსენებდა.

* *

პარასკევის ნომერში, როდესაც ბ. შორიძის კონცერტზედ ვლაპარაკობდით, შეცდომით ბ. ა. სავარელს დაეუსაკუთრეთ მისგან წაკითხული სცენები. მა სცენები და სხვაც ბევრი დაბეჭდილია ბ. ა. ბალუყვისაგან. 1873 წ. გამოცემულს წიგნში: „ბუნების“.

* *

ამას წინათ ზოგიერთმა გორელებმა განიზრახეს მომხმარებელთა საზოგადოების დაარსება და დეპოსტამართვისა და მუშაველობისა მწარმოებელთა და მომხმარებელთა შორის.

წერილებიდან სჩანს, რომ ამ საზოგადოებას არა თუ მარტო ბორში, სოფლებშიცა აქვს სურვილი დეპოზტამართვისა და მუშაველობისა მწარმოებელთა და მომხმარებელთა შორის.

თანაგრძობის ღირსია ამ საზოგადოების წადილი თუ თანაგრძობის ღირსი მოქმედებაც გამოიჩინა.

* *

სიღნაღიდან სწერენ გზეთს „მზზორს“ რომ იქ 23 ამ თვეს თავი ჩამოულრჩეია იქაურის მზზრის სამ-

მოკონება.

რაც რომ ვიცოცხლო, დედა მე არ დამავიწყდება: მე მისი სახე ახლაც ცოცხლათ წარმოამდგება. მახსოვს მე — დედა ღამე გულზე მიმიხუტებდა და წმიდა ლოცვებს ტკბილად, წყნარად მიფუხუნებდა. შეგლაზე უფრო მე ვუსმენდი მისს დარბევას, — მისი სიტყვები გრძობიერნი დარჩნენ გონებას: „ისწავლე, შეილო, რომ შეიქმნე კარგი სწავლული და შენი სწავლით ასარგებლო შენი მამული. იცოდე, რომა მამულისთვის ის ძე ფუჭია, რომლის ნაყოფი ტკბილი მისთვის არ მიუცია.“

კი საქმის გაკეთებას მოინდომებს, საქმე ბევრი აქვს. საზოგადოებამ უნდა გაავრცელოს ხალხში რა სახით შეიძლება ავადმყოფი საქონლის წამლობა, ყველისა და ერბოს რიგიანათ გაკეთება, ავისა და კარგის მატყლის გარჩევა და უცხო ქვეყნელი წურბელების თავიდან აშორება — შეძლებისამებრ პირდაპირ მიყიდვა მომხმარებელისადმი.

სხვაც ბევრი საქმე გამოუჩნდება სამეურნეო საზოგადოებას, თუ ისე გულ-ხელ დაკრფვილ ჯდომას არ მოინდომებს, როგორც აქამდისინ იჯდა.

საკვირველია ამ საზოგადოების საქმე; თითქო საშუალებაცა აქვს, წვერებიც ბლომითა ჰყავს; თითქო ყოველ დანიშნულ დროს თავს იყრის განადებულს ზალაში, თითქო ვადაზედ თავის ანგარიშებსაცა ბეჭდავს, თითქო საქმიანობს, მაგრამ თვალსაჩინო საქმე კი ხელიდამ არა გამოასდის-რა.

ამაზედ შეიძლება მიპასუხოან; ქალაქზედ წერა და სხვების გაკიდება; გაკიდება კარგია, მაგრამ რა გზით შეიძლება ამ უსაქმურობის მოსპობა და საქმის გაკეთება; რა გზით შეიძლება ხალხში იმ გვარის სწავლისა და ცოდნის გავრცელება, რომელზედაც ზემოთ ლაპარაკობდით; წიგნებს არაფერი შეუძლიანთ, ხალხი არა ჰკითხულობს...

მოითმინეთ, მოითმინეთ, მე წიგნებზედ არ მოგახსენებთ. ჩვენც კარგათ ვიცით, რომ ჯერ ხალხი წიგნებს არა ჰკითხულობს, მაგრამ განა სხვა ღონე არა არის-რა?

ზახლავთ სხვა ღონეც; ეს ვახლავთ მაგალითი და სამეურნეო სკოლის შემწეობით სამეურნეო სწავლის გავრცელება ხალხში.

მაგრამ დღეს ცოტა გაგვიგრძელდა ლაპარაკი; ამაზედ ხელო მოვილაპარაკოთ.

არ დაივიწყოთ, განსომდეთ — თქვენი მშობელი მიწაო: ისა გზდით, ძუძუს გაწოვით, როგორც მშობელსა ძიძაო!

მოჰკვდებით, მიწა დაგვარავთ, ზედ ცრემლს დაგაყრით ზეცაო; ლამპრის მაგივრათ სხვის მოგფენთ ძევეყნის მნათობი მზეცაო!

საკრავს დაუკრავს მთა-ბარი და ბანს მისცემენ ქარნიო; შეილები მოგიგონებენ — ბეყალია წინა-პარნიო.

და მაშინ გადაგებდებთ თქვენ კაცობრივი ვალიო, არ დაივიწყებთ თქვენს სახელს, აწ-მყო და მომავალიო!...

ბღაქის.

თბილისი, 1880 წ. იანვარის 11-სა.

